

Afdeling Stadsbeheer
Steller Petra Maaskant
Onderwerp Ontwikkeling kastanjeziekte

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 8567

Bijlage(n) -

Ons kenmerk RO12.3054048

Datum - **2 MEI 2012**

Uw brief van -

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

In 2005 is de kastanjeziekte voor het eerst in onze gemeente gesignaleerd. De situatie was in eerste instantie nog niet zo alarmerend als in andere delen van het land. Hoewel het aantal aangetaste bomen in den lande zich leek te stabiliseren, is de kastanjeziekte nu in veel gemeenten toch weer toegenomen. Het verloop van de kastanjeziekte is onvoorspelbaar en kan soms in een paar weken toeslaan. Zowel in het land als in Groningen (Heerdenpad) worden onderzoeken gedaan om een manier te vinden om de ziekte aan te pakken. Helaas hebben deze onderzoeken nog geen resultaat opgeleverd. De verwachting is dat dit ook niet op korte termijn zal gebeuren. Uit onze inventarisaties blijkt dat de kastanjeziekte zich in 2011 razendsnel heeft ontwikkeld. Kastanjes die in het voorjaar van 2011 niet waren aangetast, bleken een half jaar later zwaar aangetast te zijn.

Onlangs hebben we u geïnformeerd over de maatregelen die we nemen voor de kastanjabomen op de singels. Met deze brief informeren wij u over de zorgelijke situatie van een deel van de zieke kastanjes in de rest van de stad en onze aanpak daarvan. Onze conclusie is dat er 108 kastanjabomen in de stad zo slecht aan toe zijn, dat we ze moeten vellen, knotten of kandelaberen voordat ze volledig in blad staan en gevaar opleveren. We laten op korte termijn een second opinion uitvoeren en zullen onze maatregelen pas uitvoeren als blijkt dat onze conclusie bevestigd wordt.

Problematiek

We hebben ruim 1800 kastanjes in beheer. De kastanjeziekte leidt tot een verhoogde zorgplicht voor deze bomen. De ziekte kan op termijn breukgevoeligheid veroorzaken, maar het zijn vooral de secundaire aantastingen die acuut voor problemen zorgen. De kastanjeziekte leidt ertoe dat de bomen verzwakken en vatbaar worden voor deze secundaire aantastingen. Deze vergroten de kans op spontane breuk van stam of takken. Van de aangetaste bomen heeft 13% één of meerdere secundaire aantastingen (bijvoorbeeld Fluweelpootje en/of Oesterzwam).

Door de aard van de ziekte en incidenten met het afbreken van takken van kastanjes (bijvoorbeeld aan de singels in de Stad en bij het Noorderpoortcollege aan de Paterswoldseweg vorig jaar), monitoren we de kastanjabomen daarom sinds 2011 drie keer per jaar (juni, november en januari). Bij de inspectie in november 2011 bleek dat de toestand van de bomen sterk verslechterd was. Het najaar is ook juist de periode dat de secundaire aantastingen zich openbaren. Uit onze inspectie van eind januari 2012 blijkt nu dat meer dan de helft van het bomenbestand in meer of mindere mate is aangetast door de kastanjeziekte. Het gaat hierbij om kastanjes van alle leeftijden, soorten en op verschillende locaties. 108 zieke kastanjes hebben een dusdanige secundaire aantasting dat ze een verhoogd risico vormen. Dit risico wordt onaanvaardbaar op het moment dat deze bomen volledig in blad komen en de belasting van de takken en de stam daardoor maximaal wordt. Dat het aantal zo groot is, hadden wij niet voorzien. Gezien de onvoorspelbaarheid van de kastanjeziekte houden we er rekening mee, dat uit de volgende inspectie in juni zal blijken, dat ook dan maatregelen, zoals noodkap, genomen moeten worden. Overigens leren we van de aanpak bij de kastanjes aan de singels, dat de manier van inspecteren waarschijnlijk anders moet. De vraag is of we kunnen volstaan met een inspectie vanaf de grond, of dat we ook in meer gevallen de boom in moeten om duidelijk te krijgen hoe het met de bomen gesteld is.

Maatregelen in 2011 en 2012

In de afgelopen periode hebben wij incidentele beheermaatregelen bij zieke kastanjes genomen. Er zijn zestien kastanjes geveld (noodkap). En er zijn drie kastanjes kortgezet.

In 2012 zijn tot nu toe vijftien kastanjes kortgezet (twaalf in de Geulstraat en drie op het Martinikerkhof). Op de Singels worden de komende tijd tien kastanjes geveld en tien kortgezet.

Aanpak

Uit de laatste inspectie blijkt dat 108 zieke kastanjes, verspreid over de hele stad, een dusdanige secundaire aantasting hebben dat ze een verhoogd risico vormen. Dit risico wordt groter naarmate ze meer in blad staan. Uit oogpunt van verantwoord boombeheer moeten deze bomen geveld worden voordat deze volledig in blad staan, omdat ze op dat moment een onaanvaardbaar risico vormen. Het vellen en kortzetten kan middels de versnelde procedure voor noodkap plaatsvinden. Dit moet gebeuren vóór de bomen volledig in blad komen.

Hoewel de levensverwachting van de bomen nihil is, zijn we ons ervan bewust dat het vellen van zoveel zieke kastanjes een behoorlijke impact heeft op de leefomgeving. Een deel van de bomen kan door ingrijpend kortzetten (knotten of kandelaberen) nog iets langer worden behouden. Daarbij moeten we wel bedenken dat het gaat om uitstel van executie, die meer kost en twee keer een ingreep in de leefomgeving betekent: eerst kortzetten en vervolgens alsnog vellen. Alle ingrepen aan de bomen gaan ten koste van de vitaliteit van de bomen. Uitgangspunt is echter de veiligheid.

We hebben een extra inspectieronde gedaan langs de 108 zieke bomen om te kijken welke bomen in aanmerking zouden kunnen komen voor een alternatieve maatregel. Bij beeldbepalende locaties hebben we bekeken of het mogelijk is de bomen eerst kort te zetten en nog niet te vellen. Voor de overige locaties kiezen we uit kostenoverweging niet voor een alternatieve aanpak. Van een beeldbepalende locatie is bijvoorbeeld sprake op het Martinikerkhof. Daar zijn in de afgelopen periode al drie bomen gekandelaberd, maar de overige drie zijn ook zwaar aangetast door de kastanjeziekte. Van twee ervan kan de gevaarstelling worden uitgesteld door kandelaberen. Een derde moet geveld worden. Uitgangspunt is dat in alle gevallen het veiligheidsrisico aanvaardbaar moet zijn. In totaal kunnen hierdoor 31 bomen voorlopig blijven staan. Daarvan kunnen acht kastanjes op verschillende locaties in een groenstrook als ecoboom blijven staan.

Door middel van toepassing van de alternatieve maatregelen komt het aantal te vellen bomen op 77. Voor de uitvoering van deze maatregelen zal zoals gebruikelijk een ecoscan worden uitgevoerd, zodat rekening wordt gehouden met bijvoorbeeld broedende vogels.

Vervolgaanpak

Zoals gezegd laten wij op zeer korte termijn een second opinion uitvoeren. Indien onze vrees daarbij bevestigd wordt, zullen we overgaan tot bovengenoemde maatregelen. Daarnaast maken we een plan van aanpak voor de monitoring/inspecties van – onder meer – de kastanjeziekte, voor een optimale beheersbaarheid van het bomenbestand.

Timing

We zijn ons ervan bewust dat het moment voor het vellen van de bomen ongelukkig is. Dit is vooral veroorzaakt door de onvoorspelbaarheid van de kastanjeziekte en het zichtbaar worden van secundaire aantastingen. Die zien we vooral in het najaar in de vorm van zwammen, maar dan hoeft nog niet direct sprake te zijn van gevaarstelling. De mate van aantasting gaat gestaag verder en nu blijkt dus in het voorjaar dat een flink aantal kastanjes er zo erg aan toe is dat ze gevaar opleveren zodra ze in blad komen.

We hebben geconstateerd dat tussen het moment van signaleren en rapporteren te veel tijd verstrijkt. Mede gezien het feit dat de problematiek van structurele aard is, willen we in de toekomst onze interne procedure hier beter op laten aansluiten. Ook dit aspect nemen we in het hiervoor genoemde plan van aanpak mee.

Andere gemeenten

We hebben over de kastanjeziekte enkele gemeenten benaderd. Ook daar is de situatie van de kastanjabomen zorgelijk en verslechterd ten opzichte van voorgaande jaren. De mate van aantasting van de kastanjes is erg verschillend. Het is ook moeilijk om een vergelijking te maken tussen de gemeenten, omdat het gaat om de mate van gevaar die een boom oplevert. Elke boom wordt immers individueel beoordeeld. Zodra er sprake is van een onverantwoord risico worden bomen geveld. Zo zijn in Hoogezand en Winsum al veel kastanjes geveld. In Maastricht is ongeveer 35% van de

kastanjabomen ziek, waarvan deze maand 27% (335) met spoed geveld worden. In Den Haag zijn in de afgelopen zes jaar in totaal 400 kastanjes geveld op een bestand van 4500 bomen (9%). De kastanjeziekte breidt zich daar ook uit (van 55% naar 60%), maar heeft – voorlopig – nog niet altijd kap tot gevolg. Zoals eerder aangegeven kan dit op elk moment omslaan, zodra de bomen ook te kampen krijgen met secundaire aantastingen.

Financiën

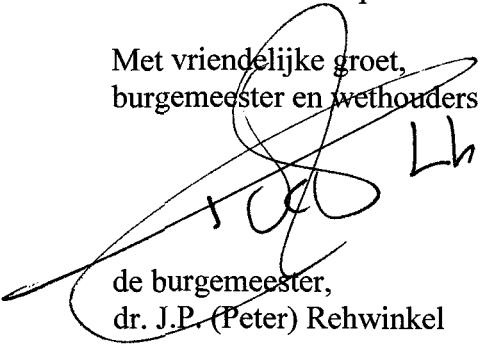
We hebben middelen in onze onderhoudsbegroting gereserveerd voor de inspectierondes die nodig zijn in het kader van de kastanjeziekte en maatregelen zoals kap en kortzetten. We zullen niet direct overal herplanten, maar we willen eerst afwachten hoe de kastanjeziekte en de mogelijke remedies hiertegen zich verder ontwikkelen. Een dergelijke aanpak passen we ook bij de kastanjes op de singels toe. Op termijn zullen we met een herplantplan en bijbehorend dekkingsvoorstel komen.

Tot slot

Zoals gezegd hebben wij als eigenaar een zorgplicht voor onze bomen. Het gaat ons aan het hart dat er zoveel bomen zo ziek zijn en dat we ze moeten vellen. In 108 gevallen vinden wij het niet meer verantwoord om de bomen te handhaven. Omdat het vellen van zoveel bomen een grote impact heeft op de leefomgeving, hebben voor 31 gevallen een alternatieve maatregel genomen. Daarmee blijven de bomen weliswaar voorlopig behouden, maar het is niet te voorspellen voor hoe lang. Zoals gezegd houden we er rekening mee dat bij de volgende inspectie in juni meer kastanjes zo zijn aangetast, dat ook dan maatregelen, zoals noodkap, genomen moeten worden.

We vertrouwen erop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys